

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ»**

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (М. КИЇВ)
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАФТИ І ГАЗУ**

**Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ,
ІННОВАЦІЇ»**

Жижченко А. Д. Моделі організації готельного сервісу.....	155
Завада Є.Є. Туристичний потенціал індустриальних об'єктів України....	158
Кічигіна Є. В. Вплив туристичного бізнесу на розвиток економіки України.....	161
Макаренко А. М. Соціально-економічний аспект функціонування туристичного бізнесу.....	163
Мартінова В. В. Інклюзивний туризм – бренд соціальної відповідальності.....	165
Матвієвська В. В. Вплив туристичного бізнесу на соціально-економічний розвиток держави.....	167
Оробей В. В. Туризм як ресурс розвитку соціальної інфраструктури сільських територій.....	169
Погосян Л. М. Роль цифровізації в розвитку індустрії туризму.....	172
Погуда Н. В. Особливості маркетингової стратегії туристичного підприємства.....	175
Помаза-Пономаренко А. Л., Дольнікова Ю. С. Розвиток лікувально-оздоровчого туризму в Україні.....	176
Поступна О. В., Філенко Д. С. Історико-науковий підхід у дослідженні ролі зоологічних парків в розвитку туризму.....	179
Савченко Ю. О. Управління організацією та реалізацією туристичних послуг.....	182
Сем'янчук П. М. Данилова К. В. Особливості науково-релігійного туризму християнського спрямування.....	184
Семілетов О. С. Розвиток туризму в пост воєнний період відновлення України.....	187
Симоненко В. М. Особливості професійної діяльності офіціанта.....	189
Сироватська В. А. Роль маркетингової стратегії у розвитку туристичного підприємства.....	190
Стригуль Л. С., Александрова В.О., Черноіван А.С. Дослідження впливу війни на діяльність сфери туризму та гостинності України.....	192
Тресков А. В. Індустриальний туризм як інструмент державної енергетичної політики України.....	193
Тютюнник Ю. М. Розподіл туристів в Україні за метою поїздки та видами туризму.....	195
Федоряк Ю. В., Качала С. В. Філософські та соціальні аспекти туризму у воєнний та післявоєнний час в Україні.....	198
Федоряк Ю. В., Коробейникова Я. Розвиток туризму в ОТГ через державно-приватне партнерство.....	201
Філенко Д. С. Туристичний імідж: сутність та чинники впливу.....	203
Харламов М. І. Виникнення музеїв та їх роль в туризмі.....	206
Хитра О. В., Богачук Ю. О. Особливості управління брендом туристичної дестинації.....	209
Чистикова В. О., Носирєв О. О. Мінеральні води як ресурс розвитку рекреаційного та лікувально-оздоровчого туризму.....	213

на цьому та інших об'єктах відновлюваної енергетики півдня країни відновиться вже після перемоги України.

Висновки. Отже, індустріальний туризм має стати одним із важливих напрямів трансформації вугільних регіонів та розвитку відновлюваної енергетики України та важливою складовою державної енергетичної політики в умовах існуючих глобальних викликів. Окрім того, перехресне просування енергетики (відновлювана енергетика, трансформація вугільної промисловості тощо) та сталого туризму має стати прикладом стратегічного розвитку країн, регіонів та міст в довгостроковій перспективі.

Література:

1. «Зелена» енергетика стає популярнішою: кількість туристів на Ботієвській ВЕС у 2018 році збільшилась на чверть. URL: <https://renewables.dtek.com/ru/media-center/press/zelenaya-energetika-stanovitsya-popularnee-kolichestvo-turistov-na-botievskoy-ves-v-2018-godu-udelichilos-na-chetvert/>.

2. Індустріальний туризм – один із видів трансформації вугільних регіонів. URL: <https://ua-energy.org/uk/posts/industrialnyi-turyzm-odyn-iz-vydiv-transformatsii-vuhilnykh-rehioniv>.

3. Лакіза В.В., Пенгрин С.М. Індустріальний туризм в Україні. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/lakiza.htm.

4. Хаберстрог М. Зручна істина для туризму. URL: <https://uk.eturbonews.com/convenient-truth-tourism/>.

Тютюнник Ю.М.

РОЗПОДІЛ ТУРИСТІВ В УКРАЇНІ ЗА МЕТОЮ ПОЇЗДКИ ТА ВИДАМИ ТУРИЗМУ

За інформацією Державного агентства розвитку туризму, за дев'ять місяців 2022 р. представники туристичної галузі України сплатили на 33,3 % менше податків, ніж за аналогічний період 2021 р. Так, загальна кількість платників податків, які займаються туристичною діяльністю, за дев'ять місяців 2022 р. скоротилася у середньому на 28 %. При цьому зафіксовано, що кількість юридичних осіб (туристичних операторів і туристичних агентів) зменшилася на 36 %, а фізичних (туристичних агентів) – на 25 % [1].

Проте, попри війну, туристична галузь України продовжує працювати. Як зазначає голова Державного агентства розвитку туризму Мар'яна Олесків, «представники галузі досить швидко перелаштувалися на рейки війни. Готелі на територіях, де немає бойових дій, працювали як прихистки для тих, хто вимушений був тікати від масштабних обстрілів. Влітку туроператори, які спеціалізуються на внутрішніх подорожах, змогли відновити свою діяльність на 50 %. Попри проблеми з електрикою, великі гірськолижні курорти запустили витяги і приймають туристів. Наразі, працюємо над декількома проєктами, в

тому числі з міжнародними партнерами, які допоможуть туристичній галузі України вистояти в цей непростий час» [1].

Ефективна організація туристичного бізнесу передбачає врахування розподілу виїзних, внутрішніх та в'їзних (іноземних) туристів за метою поїздки та видами туризму, що дозволяє туристичним операторам та туристичним агентам визначати попит на окремі види туристичних послуг і на цій підставі прогнозувати розвиток і вдосконалення матеріально-технічної бази у сфері туризму і рекреації.

Відповідно до статті 4 Закону України «Про туризм» залежно від категорій осіб, які здійснюють туристичні подорожі (поїздки, відвідування), їх цілей, об'єктів, що використовуються або відвідуються, чи інших ознак існують такі види туризму: дитячий; молодіжний; сімейний; для осіб похилого віку; для осіб з інвалідністю; культурно-пізнавальний; лікувально-оздоровчий; спортивний; релігійний; екологічний (зелений); сільський; підводний; гірський; пригодницький; мисливський; автомобільний; самодіяльний тощо. Особливості здійснення окремих видів туризму встановлюються законом [2].

Для формування статистичної інформації у сфері туризму використовуються дані державного статистичного спостереження № 1-туризм (річна) «Звіт про туристичну діяльність». Аналіз тенденцій щодо розподілу туристів в Україні, які обслуговувалися туристичними операторами та туристичними агентами (юридичними особами) і туристичними агентами (фізичними особами-підприємцями), за метою поїздки та видами туризму (табл. 1, 2) проведений за зведеною інформацією Державної служби статистики України за 2019-2020 рр. [3]. Станом на січень 2023 р. інформація за 2021- 2022 рр. ще не оприлюднена.

Таблиця 1

Показники розподілу туристів в Україні, які обслуговувалися туроператорами та турагентами (юридичними особами), за метою поїздки та видами туризму

Показник	2019 р.		2020 р.		Відхилення (+,-)	
	осіб	част-ка, %	осіб	част-ка, %	осіб	%
Усього туристів	5319952	100,0	1957410	100,0	-3362542	-63,2
у тому числі за метою поїздки:						
службова, ділова, навчання	267513	5,0	59627	3,1	-207886	-77,7
дозвілля, відпочинок	4963974	93,3	1871767	95,6	-3092207	-62,3
лікування	55998	1,1	14603	0,7	-41395	-73,9
спортивний туризм	3953	0,1	1165	0,1	-2788	-70,5
спеціалізований туризм	21332	0,4	4557	0,2	-16775	-78,6
інша	7182	0,1	5691	0,3	-1491	-20,8

Отже, в 2020 р. порівняно з 2019 р. насамперед унаслідок пандемічних обмежень кількість туристів, які обслуговувалися туристичними операторами та туристичними агентами (юридичними особами), у цілому в Україні скоротилася на 3362542 особи, або 63,2 %, у тому числі за метою поїздки: службова, ділова,

навчання – на 77,7 %, дозвілля, відпочинок – 62,3 %, лікування – 73,9 %, спортивний туризм – 70,5 %, спеціалізований туризм – 78,6 %, з іншою метою – на 20,8 %. Таким чином, найменше відносне падіння спостерігалось у сегментах дозвілля і відпочинку та іншої мети, а найбільше – у сферах спеціалізованого туризму, службових, ділових та навчальних поїздок. Що стосується змін у структурі туристів за метою поїздки та видами туризму, то частка дозвілля і відпочинку зросла з 93,3 до 95,6 %, іншої мети – з 0,1 до 0,3 %, а за іншими видами частка знизилася.

Таблиця 2

Показники розподілу туристів в Україні, які обслуговувалися турагентами (фізичними особами-підприємцями), за метою поїздки та видами туризму

Показник	2019 р.		2020 р.		Відхиленн я (+,-)	
	осіб	част- ка, %	осіб	част- ка, %	осіб	%
А	1	2	3	4	5	6
Усього туристів	812145	100,0	402868	100,0	-409277	-50,4
у тому числі за метою поїздки:						
службова, ділова, навчання	3658	0,5	1571	0,4	-2087	-57,1
дозвілля, відпочинок	797671	98,2	397504	98,7	-400167	-50,2
лікування	9931	1,2	3318	0,8	-6613	-66,6
спортивний туризм	293	0,0	373	0,1	+80	+27,3
спеціалізований туризм	197	0,0	27	0,0	-170	-86,3
інша	395	0,1	75	0,0	-320	-81,0

Якщо взяти до уваги туристів, які обслуговувалися фізичними особами-підприємцями, то відносне скорочення тут є меншим порівняно з туристами, які обслуговувалися юридичними особами (туроператорами і турагентами) (крім спеціалізованого туризму та іншої мети поїздки). У цілому в 2020 р. порівняно з 2019 р. скорочення туристів по фізичних особах-підприємцях становило 409277 осіб, або 50,4 %, у тому числі за метою поїздки: службова, ділова, навчання – на 57,1 %, дозвілля, відпочинок – 50,2 %, лікування – 66,6 %, спеціалізований туризм – 86,3 %, з іншою метою – на 81,0 %. Натомість у сегменті спортивного туризму кількість туристів зросла на 80 осіб, або 27,3 %. Знову ж таки у структурі туристів, які обслуговувалися туристичними агентами (фізичними особами-підприємцями), зросла частка такої мети поїздки, як дозвілля і відпочинок (із 98,2 % у 2019 р. до 98,7 % у 2020 р.), а за іншими видами суттєвих змін у структурі не відбулося.

У цілому за результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що незважаючи на кількаразове скорочення кількості туристів у 2020 р. порівняно з 2019 р. їхній розподіл за метою поїздки та видами туризму залишається сталим із суттєвим переважанням дозвілля і відпочинку як у сегменті юридичних осіб (туроператорів і турагентів), так і сегменті фізичних осіб-підприємців (турагентів). На другому місці серед юридичних осіб – службові, ділові, навчальні поїздки, а серед фізичних осіб-підприємців – поїздки

з метою лікування. Спортивний, спеціалізований та інші види туризму в Україні залишаються поки що мало розвинутими.

Література:

1. Податки від туристичної галузі за 01.01.2022-01.10.2022 / *Державне агентство розвитку туризму*. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/cherez-viynu-nadhodzhennya-do-derzhbyudzhetu-vid-turgaluzi-skorotilisya-mayzhe-na-34> (дата звернення 24.01.2023).

2. Про туризм : Закон України № 324/95-ВР від 15 вересня 1995 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 24.01.2023).

3. Туристична діяльність в Україні у 2020 році: статистична інформація / *Державна служба статистики України*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 24.01.2023).

**Федоряк Ю. В.
Качала С. В.**

ФІЛОСОФСЬКІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ТУРИЗМУ У ВОЄННИЙ ТА ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС В УКРАЇНІ

Постановка питання про "філософські аспекти туризму" потребує роз'яснення щодо його доцільності і обґрунтованості. За моїм переконанням термін "філософія" може коректно вживатися лише за умов, коли за його допомогою певне явище (природне, соціальне, ментальне) характеризується у його світоглядному значенні для людини і суспільства в цілому.

Особливість новітньої філософії пояснює той факт, що діапазон вживання філософських визначень до різноманітних реалій суспільного життя та людської діяльності істотно розширився. Особливо це стосується такої галузі філософської теорії, як соціальна філософія. В цьому контексті цілком правомірна проблема "філософії туризму" (або філософські аспекти туризму). Вона виступає як важлива складова більш загального теоретичного утворення теорії туризму ("туризмологія") - специфічної соціо-економічної і соціо-гуманітарної дисципліни. Одним із чинників, який стимулює створення туризмології, є за моїм переконанням, необхідність перегляду традиційного розуміння туризму як суто "індустрії подорожей та відпочинку", надання цьому розумінню "людського виміру". А це, в свою чергу, робить наголос на світоглядному, культурному, гуманістичному, пізнавальному, етичному, естетичному, комунікативному значенні туризму як специфічного соціального інституту і феномена загальнолюдської культури. В цьому аспекті головним об'єктом туризмознавства є не готелі, кемпінги, тур бюро і агенції, а людина, що подорожує [1].

Філософія туризму, як і будь-яка інша теоретична рефлексія, прагне насамперед з'ясувати сутність туризму у понятійний спосіб, представити її